

Zoek de verschillen:

Sekse verschillen in ervaren seksuele opwinding als gevolg van sociale vergelijkingen

Nathalie M. P. Smit

3181634

Universiteit Utrecht

Beoordelaar: Michael Häfner

Tweede beoordelaar: Esther Kluwer

10511 woorden

18-06-2010

KOPTEKST: SOCIALE VERGELIJKINGEN EN ERVAREN SEKSUELE
OPWINDING

Samenvatting

Met behulp van drie experimenten werd onderzocht of sociale vergelijkingen een rol spelen bij de psychologische seksuele opwinding van mannen en vrouwen. Voorgaand onderzoek laat zien dat er een discrepantie is tussen fysiologische (genitale) en psychologische (rapportage) meetinstrumenten. Vrouwen laten een inconsistent patroon zien op de laatst genoemde maat. Huidig onderzoek gebruikte de werking van sociale vergelijkingen om de ervaren psychologische seksuele opwinding van mannen en vrouwen dichter bij elkaar te brengen. Voor vrouwen zijn voor wat de werking van sociale vergelijkingen betreft nauwelijks effecten gevonden. Wel bleek het soort film (pornografisch vs romantisch) uit te maken voor vrouwen waarbij er een voorkeur was voor een romantische seksfilm. Mannen vinden beide films opwindend maar gaan meer op vrouwen lijken in ervaren seksuele opwinding wanneer ze voorafgaande een pornofilm naar verschillen hebben gezocht tussen twee neutrale afbeeldingen. Mannen beoordelen een pornofilm dan als minder opwindend.

Keywords: Sociale vergelijkingen, psychologische seksuele opwinding, sekse verschillen.

Mannen en vrouwen verschillen in seksueel gedrag. Zo is er seksueel gedrag dat meer bij vrouwen hoort en seksueel gedrag dat meer bij mannen hoort. Wanneer een vrouw zich op seksueel terrein meer als een man gedraagt of vice versa, wordt dit als normoverschrijdend of in sommige situaties zelfs als onacceptabel gedrag gezien. Een voorbeeld hiervan is promiscue gedrag onder vrouwen. Bij mannen wordt dit soort gedrag vaak positief weggepraat terwijl het bij vrouwen als een schande wordt gezien. Zo is het kijken van porno door vrouwen minder algemeen geaccepteerd dan het kijken van porno door mannen. De vraag is echter, vinden vrouwen porno dan wel opwindend? Seksuele opwinding is immers voor een groot deel een fysiologische ervaring voor zowel mannen als vrouwen, die net als veel fysiologische ervaringen maar moeilijk te controleren is. Zou het zo zijn dat vrouwen deze vorm van opwinding wel ervaren, maar dat ze zeggen deze niet te ervaren, bijvoorbeeld omdat het simpelweg niet gepast is om als vrouw opgewonden te raken van porno? Hierdoor zien vrouwen mogelijk ook te veel verschillen tussen zichzelf en een pornoactrice, waardoor ze automatisch met deze actrice contrasteren. De porno actrice is niet het gangbare soort vrouw, waardoor vrouwen al snel verschillen zien tussen zichzelf en de actrice. Mannen zien mogelijk juist wel overeenkomsten tussen zichzelf en de pornoacteur, omdat het meer getolereerd wordt onder mannen om vergelijkbaar gedrag te vertonen. Maar wat gebeurt er als mannen, net als de vrouwen, juist veel verschillen zouden zien tussen zichzelf en de porno acteur? Zouden mannen de porno dan ook minder opwindend vinden? Dezelfde vraag kan gesteld worden voor vrouwen. Wat als een vrouw nu wel overeenkomsten ziet tussen zichzelf en de porno actrice? Zou een vrouw de porno dan wel als opwindend ervaren? Mensen vergelijken zichzelf voortdurend met de sociale omgeving waardoor de meeste zelfoordelen, maar ook oordelen over anderen tot stand komen door zogenoemde sociale vergelijkingen (Mussweiler, 2003). Huidig onderzoek staat dan ook stil bij de vraag: *“Komt een zelfoordeel zoals de ervaren seksuele opwinding mede tot stand door een sociaal vergelijkingsproces?”*.

Seksuele stimuli

Om antwoorden te vinden op de bovengestelde vragen staat huidig onderzoek om te beginnen stil bij het verschil in gebruik van seksuele stimuli tussen beide geslachten. Het zijn vooral mannen die porno actief opzoeken en gebruiken. Mogelijk omdat de mannelijke seksualiteit meer gericht is op lustbevrediging en die van vrouwen meer op het bevredigen van de behoefte aan intimiteit. Vrouwen zijn hierdoor mogelijk niet alleen minder geïnteresseerd in seksuele stimuli zoals porno, maar hebben er ook meer weerstand tegen. Deze weerstand hangt samen met de wijze waarop vrouwen en de vrouwelijke seksualiteit in een deel van de porno worden verbeeld (Mens & Vanwesenbeeck, 2004). Zodoende vormen mannen een dominante groep in het gebruik van seksuele afbeeldingen en films op het internet (Albright, 2008; Vanwesenbeeck, 2006). Vrouwen vormen de minderheid, wat suggereert dat vrouwen mogelijk niet gebaat zijn bij dergelijke vormen van stimuli om bijvoorbeeld seksuele opwinding te realiseren. Opmerkelijk is dat vrouwen fysiologisch gezien wel opgewonden raken van verschillende categorieën binnen de seksuele stimuli (Murnen & Stockton, 1997; Suschinsky, Lalumière, & Chivers, 2009). De seksuele stimulus die in bovengenoemde onderzoeken werd gebruikt is in de meeste gevallen een seksfilm geweest. Huidig onderzoek zal daarom ook gebruik maken van een gedeelte uit een seksfilm om seksuele opwinding te stimuleren bij zowel mannelijke als vrouwelijke participanten. Het acteerwerk en de context in dit soort stimuli blijken vaak eenzelfde soort strekking te hebben. Zo wordt in de film voor het grootste gedeelte een vrouw in beeld gebracht die seksuele handelingen verricht met een man, die in verhouding tot de vrouw minder uitgebreid in beeld wordt gebracht (Mkcee, 2008).

Seksuele opwinding

Seksuele stimuli worden door zowel mannen als vrouwen gebruikt om een vorm van seksuele opwinding te veroorzaken of te versterken (Chivers, 2005; Mens & Vanwesenbeeck,

2004). Het construct seksuele opwinding kent tal aan definities. Huidig onderzoek hanteert een treffende definitie van Chivers (2005) die tot stand kwam na een samenvoeging van verschillende definities: seksuele opwinding is een emotionele staat die tot stand komt door externe (e.g., visueel) of interne (e.g., fantasie) stimuli. Seksuele opwinding kan gemeten worden met behulp van een fysiologische (e.g., genitale) en of psychologische (e.g., zelfrapportage) maat. Vrouwen blijken echter inconsistent in de ervaren seksuele opwinding na het zien van seksuele stimuli wanneer deze opwinding gemeten wordt met een psychologische maat (Murnen & Stockton, 1997; Suschinsky e.a., 2009), terwijl bij dezelfde vrouwen wel een vorm van fysieke opwinding meetbaar is die meer consistent geobserveerd wordt. Huidig onderzoek tracht dan ook een verklaring te vinden voor deze discrepantie tussen psychologische en fysiologische opwinding. De eerstgenoemde vorm van meting van de seksuele opwinding bestaat in de meeste gevallen uit een zelfrapportage in de vorm van een vragenlijst. In deze vragenlijst wordt gevraagd hoe opwindend de seksuele stimuli bevonden wordt en of de proefpersoon een vorm van seksuele opwinding bij zichzelf ervaren heeft tijdens het zien van de stimuli (Chivers, 2005). Omdat onderzoek tot nog toe sterke bewijzen laat zien voor wat betreft de fysiologische opwinding bij beide geslachten (Murnen & Stockton, 1997; Suschinsky e.a., 2009), wordt er vanuit gegaan dat beide geslachten fysiologisch gezien opgewonden zullen raken van de seksuele stimuli waarmee gewerkt wordt in huidig onderzoek. Huidig onderzoek zal daarom louter werken met de psychologische rapportage maat. Wanneer er aan een vrouw of man gevraagd wordt “hoe opwindend vond je de film” of “raakte je opgewonden tijdens deze film”, wordt er indirect om een zelfoordeel gevraagd. Het huidige onderzoek verwacht dat dergelijke zelfoordelen mede tot stand komen door een psychologisch proces als sociale vergelijkingen (Mussweiler, 2003). Omdat mannen en vrouwen vaak verschillen van elkaar doordat zij er evolutionaire principes op nahouden, is

het naast de werking van psychologische processen ook van belang om deze evolutionaire fundering te geven voor dit soort psychologische proces.

Evolutionair perspectief

Mannen en vrouwen verschillen aanzienlijk in de manier waarop ze met seksuele opwinding omgaan. Deze verschillen zijn een populair besproken onderwerp in de wetenschap. Zo zijn er verschillen aangetoond in masturbatiefrequentie (Oliver & Hyde, 1993), seksbehoefte (Baumeister, Catanese, & Vohs, 2001), gewenning aan seksuele stimuli (Laan & Everaer, 1995), en het gebruik van seksueel expliciet materiaal (Albright, 2008). Dit laatste kan veroorzaakt worden door de interne inhibitiemechanismen, die nu eenmaal geworteld zitten in de aard van de vrouw (Bjorklund & Kipp, 1996). Vanuit evolutionair oogpunt kan dit verklaard worden met behulp van de *parental investment theorie* (Buss, 1994). Doordat vrouwen meer moeten investeren in het nageslacht dan mannen, zijn zij seksueel gezien beter in staat zich te beheersen bij het zien van een potentieel aantrekkelijke partner dan mannen. Mogelijk speelt deze beheersing ook bij het zien van seksuele stimuli. Dit kan verklaren waarom vrouwen in de minderheid zijn bij het gebruik van seksueel expliciet materiaal, aangezien dit evolutionaire principe mogelijk van kracht is bij het zien van elk seksueel aantrekkelijk object ofwel seksuele stimuli. Huidig onderzoek suggereert als aanvulling hierop dat deze evolutionaire principes zich mogelijk manifesteren in normen onder vrouwen. Normen waarnaar ze refereren op het moment dat er een oordeel of zelfoordeel gegeven moet worden aangaande het gebruik van en de ervaren opwinding na het gebruik van seksuele stimuli. Hoewel de verklaring vanuit het evolutionaire oogpunt een helder inzicht biedt in de mate van opwinding na blootstelling aan seksuele stimuli, stelt huidig onderzoek dat het verschil tussen mannen en vrouwen toch genuanceerder ligt. Dit wordt ondermeer duidelijk wanneer men kijkt naar de genitale opwinding van de vrouw gemeten met een fysiologische maat (Murnen & Stockton, 1997; Suschinsky e.a., 2009).

Sociale vergelijkingen en seksuele opwinding

De psychologische maat voor seksuele opwinding bestaat uit een zelfrapportage ofwel een oordeel over de ervaren opwinding. Deze kan gezien worden als een zelfoordeel.

Vrouwen blijken inconsistent te zijn in dit zelfoordeel terwijl bij mannen doorgaans een consistentere patroon gevonden wordt (Chivers, 2005; Murnen & Stockton, 1997; Suschinsky e.a., 2009). De meeste zelfoordelen zijn het gevolg van sociale vergelijkingen (Mussweiler, 2003). Door sociale vergelijkingen zijn mensen doorgaans ook inconsistent in het geven van een zelfoordeel over een zelfde eigenschap. Een eigenschap of emotionele staat als ervaren seksuele opwinding is namelijk wanneer iemand zichzelf vergelijkt met iemand die totaal verschillend is, anders dan wanneer deze persoon juist veel overeenkomsten ziet tussen zichzelf en de ander. Het gevolg van het zien van overeenkomsten is assimilatie terwijl het gevolg van het zien van verschillen contrasteren is. Samengevat staan deze processen bekend als sociale vergelijkingen. Omdat vrouwen inconsistent zijn in het geven van een zelfoordeel over de ervaren seksuele opwinding, is het niet heel ondenkbaar dat dit zelfoordeel tot stand komt door sociale vergelijkingen. De vraag is echter waarmee die vergelijking precies wordt gemaakt. In het seksueel expliciete materiaal is een vrouw te zien die bepaalde handelingen en gedragingen vertoont. Deze gedragingen zijn mogelijk niet in lijn met evolutionaire principes die behoren bij de vrouw (Buss, 1994), maar ook niet met normen die van kracht zijn onder vrouwen. Hierbij kan gedacht worden aan de norm om negatief te reageren op seksuele cues (Gazzaniga & Heatherton, 2005; Mens & Vanwesenbeeck, 2004). Waarschijnlijk vergelijken vrouwen zich met de seksuele standaard die aangehouden wordt onder vrouwen, en zien ze geen overeenkomsten tussen de vrouw van de seksuele stimulus en de standaard. Huidig onderzoek neemt dit idee mee in de hoofdvraag die binnen dit onderzoek centraal staat:

“Wordt psychologische seksuele opwinding van mannen en vrouwen bepaald door sociale vergelijkingen?” Bij sociale vergelijkingen is er altijd sprake van een vergelijkingsstandaard

waarmee vergeleken wordt (Mussweiler, 2003). Op basis van bovengenoemde onderzoeken wordt in huidig onderzoek het idee aangehouden dat deze standaard de norm met betrekking tot seksualiteit onder vrouwen is (Buss, 1994; Gazzaniga & Heatherton, 2005; Mckee, 2008). De norm met betrekking tot seksualiteit fluctueert meer bij vrouwen dan mannen, omdat vrouwen beschikken over een grotere erotische plasticiteit (Baumeister, 2004; Chivers, 2005). Meer specifiek houdt dit in dat verlangens, gedragingen en normen op seksueel gebied bij vrouwen sterker bepaald worden door sociale factoren zoals educatie, religie, en woonomgeving dan bij mannen. Normen die betrekking hebben op wat wel of niet geaccepteerd is in seksuele episodes, maar mogelijk ook met betrekking tot het gebruik van seksuele stimuli. Wanneer er gebruik gemaakt wordt van het model over sociale vergelijkingen (Mussweiler, 2003) in combinatie met de bovengenoemde onderzoeken, is het volgende scenario denkbaar: de vrouw ziet dat de actrice uit de film gedrag vertoont dat niet overeenkomt met de seksuele standaard van vrouwen (Buss, 1994; Gazzaniga & Heatherton, 2005; Mckee, 2005), met als gevolg dat zij contrasteert met deze vrouw. Doordat zij contrasteert met de actrice (uit de stimulus/seksfilm), is het zelfoordeel van de vrouw over de ervaren opwindings negatief.

Contrasteren of assimileren bij seksuele opwindings

Om te onderzoeken of het negatieve oordeel van de vrouwen inderdaad het resultaat van sociale vergelijkingen is, gebruikt huidig onderzoek dezelfde methode als Mussweiler (2001), namelijk het inzetten van de consequenties van sociale vergelijkingen als manipulatie (middel). De consequenties van sociale vergelijkingen zijn assimileren of contrasteren (e.g., vergelijken of verschillen). In huidig onderzoek wordt, voorafgaand aan de presentatie van de seksuele stimulus, een prime aangeboden in de vorm van het zoeken naar verschillen of overeenkomsten. Hieruit komt de eerste hypothese naar voren die stelt dat vrouwen die procedureel geprimeerd worden met het zoeken naar overeenkomsten, de seksuele stimulus als

meer opwindend zullen beoordelen dan vrouwen die geprimeed worden met het zoeken naar verschillen. Dit omdat het concept “overeenkomsten” geactiveerd zal zijn in het geheugen van de vrouw, waardoor zij op zoek zal gaan naar overeenkomsten tussen zichzelf en de vrouw uit de seksuele stimulus (Mussweiler, 2001, 2003). Dit proces heeft als consequentie dat de vrouw assimileert met de vrouw uit de stimulus waardoor zij de stimulus ook als opwindend zal beoordelen. Huidig onderzoek stelt dat mannen juist van nature geneigd zijn naar overeenkomsten te zoeken tussen zichzelf en de acteur uit de seksuele stimulus. Hierdoor assimileren ze met deze acteur waardoor ze de seksuele stimuli als opwindend beoordelen. Dit zou verklaren waarom mannen de seksuele stimulus in de meeste gevallen wel als opwindend ervaren. Een andere verklaring zit in de evolutionaire principes die er voor zorgen dat mannen juist gemotiveerd zijn om te lijken op de man uit de seksuele stimulus, en omdat deze principes bij mannen consistent blijven dan bij vrouwen (Baumeister, 2004; Bjorklund & Kipp, 1996; Buss, 1994; Chivers, 2005). Hieruit komt de tweede hypothese naar voren die stelt dat wanneer mannen procedureel geprimeed worden met het zoeken naar verschillen zullen contrasteren met de man uit de seksuele stimulus waardoor ze de seksuele stimulus als minder opwindend zullen ervaren dan mannen die geprimeed worden met overeenkomsten. Deze hypothese wordt door huidig onderzoek gesteld omdat verwacht wordt dat mannen die vooraf naar verschillen zoeken, geconfronteerd worden met het aantal verschillen tussen zichzelf en de acteur waardoor ze met deze acteur contrasteren. Om na te gaan of de manipulatie werkt, wordt er naast zijn werking op het construct seksuele opwinding ook onderzocht of deze werking van kracht is bij de zelfwaarneming, normbeleving en evaluatie van de actrice. Bovengenoemde constructen worden meegenomen in de psychologische rapportage, waarbij voor zowel mannen als vrouwen eenzelfde patroon en scenario verwacht wordt als bij het construct seksuele opwinding.

Studie overzicht

Als de genoemde hypothesen uitkomen betekent dit a) dat sociale vergelijkingen de richting van het zelfoordeel bepalen na het zien van seksuele stimuli bij zowel mannen als vrouwen, b) dat vrouwen de seksuele stimuli als opwindend zullen ervaren wanneer zij geprimed zijn met overeenkomsten en c) dat mannen de seksuele stimuli als onopwindend zullen ervaren nadat zij geprimed zijn met verschillen. Huidig onderzoek tracht een aanname van deze hypothesen te realiseren met behulp van drie experimenten. In het eerste experiment wordt er onderzocht of mannen en vrouwen de vrouw in de seksuele stimuli als aantrekkelijk beoordelen wanneer zij buiten de seksuele context wordt geplaatst. In het tweede experiment wordt getracht aan te tonen of sociale vergelijkingen de richting van het (zelf)oordeel bepalen, na het zien van seksuele stimuli. Tot slot wordt er in het laatste experiment onderzocht welke invloed de extremiteit van de seksuele stimuli heeft op vrouwen.

Experiment 1

In huidig experiment wordt nagegaan hoe aantrekkelijk mannen en vrouwen een actrice uit een pornografische seksfilm of uit een romantische seksfilm beoordelen. Hierbij wordt zowel gekeken naar de beoordeling van de actrice in de context van de film als naar de beoordeling wanneer de actrice los staat van deze context. Meer specifiek wordt er dus nagegaan wat de invloed is van een seksuele context op de beoordeling van de aantrekkelijkheid van de actrice, door deze of in een pornografische/romantische sekscontext aan te bieden of door deze louter op een afbeelding aan te bieden. Tegelijkertijd staat huidig experiment stil bij de invloed van het soort seksfilm op de toegekende aantrekkelijkheid door beide geslachten. Dit wordt onderzocht door mannen en vrouwen een pornografische seksfilm of een romantische seksfilm te laten zien. Vervolgens beoordelen zij de aantrekkelijkheid van de actrice. Omdat vrouwen geneigd zijn negatief te reageren op seksuele cues (Gazzaniga & Heatherton, 2005), wat mogelijk beïnvloed wordt door de norm die heerst onder vrouwen (Baumeister, 2004; Chivers, 2005), maar ook door evolutionaire principes die van kracht zijn

(Buss, 1994), wordt verwacht dat vrouwen de actrice zonder de seksuele context als aantrekkelijker beoordelen dan met seksuele context. Daarnaast zullen vrouwen de actrice in de pornografische seksfilm naar verwachting als minder aantrekkelijk beoordelen dan de actrice uit de romantische seksfilm. Voor mannen wordt verwacht, dat ze de actrice die te zien is in een pornografische seksfilm als aantrekkelijker zullen beoordelen dan wanneer zij te zien is op een afbeelding zonder deze seksuele context. Ook zullen mannen de actrice in de pornografische seksfilm als aantrekkelijker beoordelen dan de actrice in de romantische seksfilm. Deze verwachting is in lijn met eerdere onderzoeken waarin verondersteld wordt dat een positieve reactie van mannen op een seksuele stimulus geaccepteerd is, maar ook dat deze positieve reactie uitgesproken wordt (Albright, 2008; Baumeister, 2004; Bjorklund & Kipp, 1996; Buss, 1994; Chivers, 2005; Murnen & Stockton, 1997; Suschinsky e.a., 2009).

Methoden

Participanten en design

Aan dit onderzoek hebben 119 participanten deelgenomen (60 vrouwen en 59 mannen). De participanten bestaan uit studenten van de Universiteit Utrecht en zijn geworven in de kantine van de Universiteit. De leeftijd en etnische achtergrond worden niet als invloedrijke factoren gezien binnen dit experiment en worden dan ook niet meegenomen in de analyses. Binnen dit experiment werden drie onafhankelijke variabelen meegenomen. Het geslacht, de context van de stimulus en het soort stimulus. De afhankelijke variabele binnen dit experiment is de mate van toegekende aantrekkelijkheid aan de actrices. Dit vormt samen een 2 (man vs vrouw) x 2(stimulus in film vs stimulus op afbeelding) x 2(romantische seksfilm vs pornografische seksfilm) design met geslacht, context en soort stimulus als between subject factoren.

Stimuli en vragenlijst

De stimulus is een afbeelding of een film van een actrice. Het gaat hierbij om een actrice uit of een pornografische seksfilm of een romantische seksfilm. In de film zijn de seksuele cues te zien, terwijl deze op de afbeelding zijn weggelaten. In de romantische seksfilm is er sprake van een liefdevolle, passionele seksuele interactie, waarbij er sprake is van naakte lichamen. Er zijn echter geen geslachtsdelen zichtbaar. In de pornografische stimulus draait het enkel om de seksuele interactie en worden de geslachtsdelen van de acteurs duidelijk in beeld gebracht.

De participanten werden verdeeld over vier groepen. De eerste groep kreeg enkel een afbeelding te zien van de actrice afkomstig uit de pornografische seksfilm. De tweede groep kreeg een afbeelding te zien van de actrice uit de romantische seksfilm. Deze afbeeldingen waren afgedrukt op A5 formaat en zo bewerkt dat de seksuele elementen niet zichtbaar waren. De derde groep participanten kreeg de pornografische seksfilm te zien. De vierde groep kreeg de romantische seksfilm te zien. Na het aanbieden van de stimulus werd de participanten gevraagd om op een 5-punts Likert schaal aan te geven hoe aantrekkelijk ze de actrice vonden.

Procedure

De eerste en tweede groep participanten werd benaderd in de kantine van de Universiteit. De participanten kregen een formulier met hierop de afbeelding en de 5-punts Likert schaal. Er werd ze gevraagd de afbeelding te bekijken en de schaal in te vullen, waarop ze aangaven hoe aantrekkelijk ze de persoon op de afbeelding vonden. Vervolgens liep de proefleider weg om te voorkomen dat hij/zij de participant zou beïnvloeden. Wanneer de participanten klaar waren met het invullen van het formulier werd deze door de proefleider opgehaald. De derde en vierde groep participanten werd door de proefleider naar een psychologisch lab begeleid waar de participanten op de computer werden blootgesteld aan een

gedeelte uit de pornografische dan wel romantische seksfilm. Vooraf aan de film kreeg de participant een instructiescherm te zien waar te lezen was dat ze deel zouden nemen aan het onderdeel media psychologie en dat dit zou betekenen dat ze een film te zien zouden krijgen die betrekking zou hebben op geweld, ziekte of seks. Hier kreeg de participant de mogelijkheid om al dan niet in te stemmen met het experiment. Vervolgens kwam er nog een instructiescherm waarin stond dat de participant ingedeeld was in de seks conditie. Hierna was er opnieuw een mogelijkheid om te stoppen of door te gaan met het experiment. Wanneer ze hiermee instemden kregen alle participanten een gedeelte uit de pornografische of romantische seksfilm te zien. Na het zien van de pornografische film of romantische seksfilm werd er een vragenlijst afgenomen waar ondermeer de mening over de aantrekkelijkheid van de actrice gemeten werd.

Resultaten

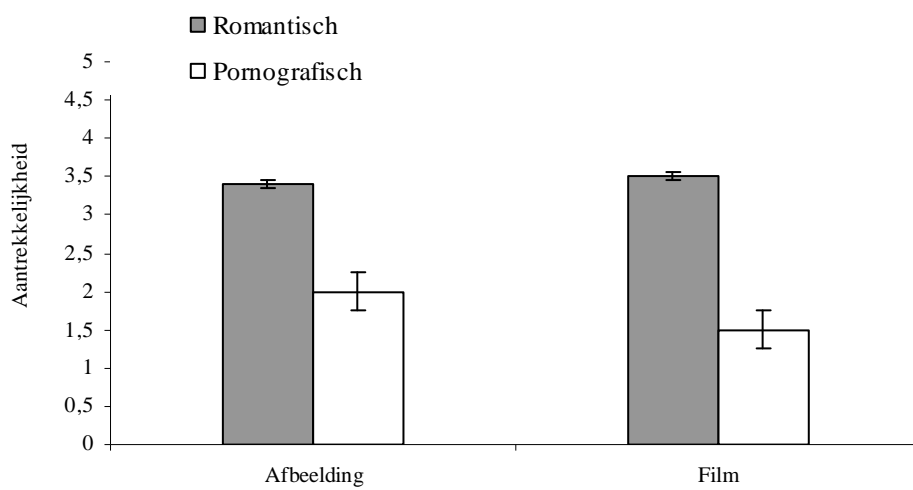
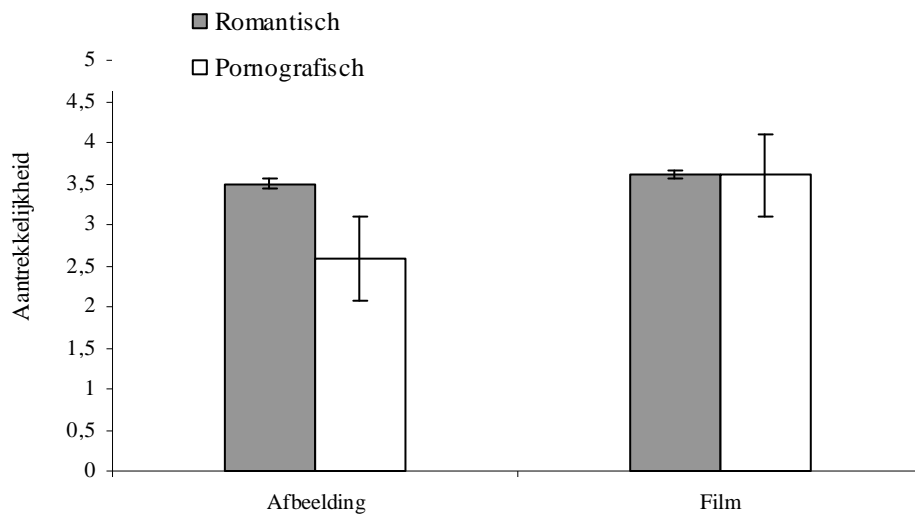
Om te onderzoeken of de context (actrice in sekscontext vs actrice zonder sekscontext) en het soort film (romantische seks vs pornografische seks) bepalend is voor de aantrekkelijkheid die wordt toegekend aan de actrice door beide geslachten, is er een ANOVA uitgevoerd met geslacht, context en soort film als factoren en aantrekkelijkheid als afhankelijke variabele. Het resultaat hiervan was een significante drieweg interactie van geslacht, context en soort film, $F(1, 111) = 4.50, p = .04, \eta_p^2 = .04$. Nadere bestudering van deze interactie heeft aangetoond dat er overeenkomsten en verschillen zijn tussen de geslachten.

Mannen vs vrouwen. Figuur 1 laat zien dat de actrice uit de pornografische seksfilm als significant aantrekkelijker werd beoordeeld door mannen ($M = 3.64, SD = 1.21$), dan door vrouwen ($M = 1.53, SD = 0.74$) wanneer de actrice te zien was in de seksuele context, $F(1, 111) = 31.15, p < .01, \eta_p^2 = .22$. Mannen ($M = 2.59, SD = 0.62$) en vrouwen ($M = 2.00, SD = 0.74$) verschilden echter niet in hun mening over de aantrekkelijkheid wanneer de actrice uit

de pornografische seksfilm buiten de seksuele context was geplaatst, $F(1, 111) = 2.70$, $p = .10$, $\eta_p^2 = .02$. Voor de actrice uit de romantische seksfilm waren er, onafhankelijk van de context, geen verschillen tussen mannen en vrouwen, $F < 1$, *ns*.

Mannen. Verder bleek dat mannen de actrice uit de pornografische seksfilm significant aantrekkelijker vonden binnen de seksuele context ($M = 3.64$, $SD = 1.21$), dan wanneer ze buiten de seksuele context was geplaatst ($M = 2.59$, $SD = 0.62$), $F(1, 111) = 8.14$, $p < .01$, $\eta_p^2 = .07$. Wanneer de actrice buiten de seksuele context werd geplaatst, werd de actrice uit de pornografische film door mannen als minder aantrekkelijk beoordeeld ($M = 2.59$, $SD = 0.62$), dan de actrice uit de romantische seksfilm ($M = 3.53$, $SD = 0.94$), $F(1, 111) = 8.36$, $p < .01$, $\eta_p^2 = .07$. Opvallend genoeg bleek dit verschil te verdwijnen wanneer ze de actrices in de seksuele context zagen, $F < 1$, *ns*.

Vrouwen. Voor vrouwen had de context geen invloed bij de pornografische seksfilm, $F(1, 111) = 1.61$, $p = .21$, $\eta_p^2 = .01$. Ook voor de actrice uit de romantische seksfilm was er geen effect van de context, $F < 1$, *ns*. Tot slot bleek dat de actrice uit de pornografische film in de seksuele context door vrouwen als minder aantrekkelijk werd beoordeeld ($M = 1.53$, $SD = 0.74$), dan de actrice uit de romantische seksfilm ($M = 3.53$, $SD = 0.96$), $F(1, 111) = 36.95$, $p < .01$, $\eta_p^2 = .25$. Wanneer de actrice buiten de seksuele context werd geplaatst, gold wederom dat de actrice uit de pornografische film door vrouwen als minder aantrekkelijk werd beoordeeld ($M = 2.00$, $SD = 0.74$), dan de actrice uit de romantische seksfilm ($M = 3.43$, $SD = 0.94$), $F(1, 111) = 14.64$, $p < .01$, $\eta_p^2 = .12$.

Figuur 1. Gemiddelde aantrekkelijkheid die mannen (boven) en vrouwen (onder) aan een actrice op zowel een afbeelding als in een film (pornografisch vs romantisch) toekennen. Foutbalken indiceren gemiddelde standaardfout.

Discussie

Uit de resultaten komt naar voren dat vrouwen de actrice uit de romantische seksfilm, ongeacht de context, als aantrekkelijker beoordelen dan de actrice uit de pornografische film. Deze bevindingen zijn deels tegen de verwachtingen in, waarin verondersteld werd dat vrouwen de actrice uit de pornografische film enkel in een seksuele context als onaantrekkelijker zouden beoordelen. Dit omdat seksuele cues een negatieve reactie uitlokken, maar ook doordat normen die van kracht zijn met betrekking tot seksualiteit dit oordeel sterk beïnvloeden (Baumeister, 2004; Gazzaniga & Heatherton, 2005).

Mannen vinden de actrice uit de pornografische film aanzienlijk aantrekkelijker wanneer zij in een seksuele context te zien is. Mogelijk wordt dit resultaat verklaard door de seksuele cues die bij mannen een positief oordeel of affect uitlokken, maar ook door de aanname dat mannen geneigd zijn dit oordeel openbaar te maken (Buss, 1994; Suschinsky e.a., 2009).

Concluderend kan gesteld worden dat huidig experiment heeft aangetoond dat mannen en vrouwen verschillen in het oordeel wat ze hebben over een actrice uit een seksfilm. Vrouwen hebben steeds de voorkeur voor de actrice uit de romantische seksfilm. Vrouwen vinden de actrice uit de pornografische film steeds onaantrekkelijker dan de actrice uit de romantische seksfilm. Mannen delen de mening wanneer deze actrice op slechts een afbeelding te zien is. Maar als diezelfde actrice in een pornografische context te zien is verschilt het oordeel niet meer van het oordeel over de actrice uit de romantische seksfilm. Ze vinden beide actrices dan even aantrekkelijk.

Experiment 2

Uit experiment 1 blijkt dat mannen en vrouwen verschillen in hun reactie op seksuele stimuli. De toegekende aantrekkelijkheid aan de actrice wordt gezien als een oordeel over de actrice. Dergelijke oordelen komen net als zelfoordelen vaak tot stand door sociale

vergelijkingen (Mussweiler, 2001, 2003). Huidig experiment richt zich op de vraag of een zelfoordeel zoals de ervaren seksuele opwinding die participanten ervaren na het zien van de pornografische seksfilm al dan niet tot stand komt door deze sociale vergelijkingen. Dit wordt onderzocht met behulp van de Ugly pics uit het onderzoek van Mussweiler (2001), waarbij aan beide geslachten vooraf aan de film gevraagd wordt om tussen twee afbeeldingen zoveel mogelijk overeenkomsten of verschillen te benoemen. Voor vrouwen wordt verwacht dat wanneer ze vooraf aan de film naar overeenkomsten moeten zoeken, ze ook naar overeenkomsten zullen gaan zoeken tussen zichzelf en de actrice. Nadat ze gelijkenissen tussen zichzelf en de actrice hebben geconstateerd, zal het naar verwachting gemakkelijker zijn om de norm te negeren en aan te geven dat ze seksueel opgewonden raken van de film.

Naast seksuele opwinding (ik raakte tijdens de film opgewonden, ik vond de film opwindend), wordt er in huidig experiment ook onderzocht wat het effect van deze sociale vergelijkingen is op de normbeleving, op zelfwaarneming en op de evaluatie die men heeft van de actrice. Deze constructen worden gebruikt omdat huidig onderzoek verwacht dat deze zijdelings betrokken zijn bij de ervaren seksuele opwinding bij de participanten. De verwachting is dat vergelijkingen hetzelfde patroon zal veroorzaken bij de genoemde constructen als bij seksuele opwinding. Meer concreet wordt er verwacht dat wanneer vrouwen vooraf aan de film naar overeenkomsten hebben gekeken, ze ook meer overeenkomsten zullen vinden tussen zichzelf en de actrice uit de film waardoor ze milder zullen zijn in de normbeleving (deze film is volgens de norm, deze film geeft een goed beeld van een vrouw, e.d.) aangaande seksualiteit (Baumeister, 2004; Gazzaniga & Heatherton, 2005), maar ook dat ze zichzelf als aantrekkelijker (ik ben aantrekkelijk, ik ben opwindend, e.d.) zullen waarderen (Smeesters & Mandel, 2006). Dit patroon wordt tevens verwacht voor het construct 'actrice evaluatie' dat inzicht geeft in hoe vrouwen de actrice beoordelen (vrouwelijk, aantrekkelijk, e.d.).

Voor mannen wordt er verwacht dat ze de film na het zoeken van overeenkomsten opwindend zullen vinden omdat dit het natuurlijke effect zal versterken (Bjorklund & Kipp, 1996; Buss, 1994). Naar verwachting zullen mannen de pornografische seksfilm opwindend vinden en daarom is het juist interessant om mannen een pornografische seksfilm onopwindend te laten vinden. Mogelijk kan dit gerealiseerd worden door mannen juist naar verschillen te laten zoeken met behulp van de reeds genoemde afbeeldingen van Mussweiler (2001). Er wordt verwacht dat wanneer mannen naar verschillen gezocht hebben, ze deze verschillen ook zullen opzoeken tijdens de pornografische seksfilm. Dit zal naar verwachting resulteren in minder seksuele opwinding dan wanneer zij naar overeenkomsten gezocht hebben. Eenzelfde patroon wordt verwacht voor de constructen normbeleving, zelfwaarneming en actrice evaluatie.

Methoden

Participanten

Aan dit onderzoek hebben 179 participanten (105 vrouwen en 74 mannen) meegedaan. De leeftijd en etnische achtergrond worden niet als belangrijke factoren gezien binnen dit experiment en worden dan ook niet meegenomen in de analyses. De participanten zijn verworven door middel van flyers en posters welke verspreid waren door de Universiteit van Utrecht. Ook hebben de proefleiders zelf geflyerd om de groep participanten zo groot mogelijk te maken. Na afloop van het onderzoek kreeg iedere participant een beloning van zes euro.

Stimuli

De stimuli binnen dit experiment bestonden uit de zo geheten Ugly pics uit het onderzoek van Mussweiler (2001). Deze Ugly Pics bestaan steeds uit twee op elkaar lijkende afbeeldingen. Er zijn twee condities. De eerste conditie is bedoeld om een assimilatie ofwel vergelijking te primen. De participanten kregen de opdracht om overeenkomsten te benoemen

tussen de plaatjes. De tweede conditie is bedoeld om contrasteren ofwel verschillen te primen. Hierbij werd de participant verzocht om zo veel mogelijk verschillen te benoemen tussen de plaatjes. Elk proefpersoonnummer was gekoppeld aan één van de twee condities. Zodoende werd de verdeling tussen de drie condities gelijk gehouden.

Na het bekijken van de plaatjes kregen de participanten de seksuele stimulus te zien. Deze bestond uit een fragment van ongeveer 3 minuten uit een pornofilm waarin expliciete seksuele beelden van een heteroseksueel koppel te zien waren.

Procedure

De participanten werden door de proefleiders begeleid naar een computercabine. Hierdoor was de participant geheel afgezonderd van geluiden en andere storende omgevingsfactoren. De participant kreeg de opdracht deel te nemen aan een computertaak. Binnen deze taak werd eerst de manipulatie, bestaande uit één van de twee 'sociale vergelijking' condities, aangeboden. Bij de overeenkomsten conditie kreeg de participant een Ugly pic te zien waarbij de opdracht was zoveel mogelijk overeenkomsten te noteren in het tekstvak eronder. Dezelfde procedure werd gehanteerd bij de verschillen conditie, alleen was daar de opdracht zoveel mogelijk verschillen te noteren in het tekstvak onder de afbeelding. Na de aangeboden manipulatie kreeg de participant de seksuele stimulus te zien. Vervolgens moesten de participanten net als in experiment 1 twee keer toestemming geven voordat ze de film te zien kregen. Wanneer ze hiermee instemden kregen alle participanten een gedeelte uit een pornografische seksfilm te zien. Na het zien van de pornografische seksfilm werd er een vragenlijst afgenomen.

Vragenlijst

De vragenlijst bestond uit 2 items om seksuele opwinding te meten, $r = .78$; $p < .01$; $n = 243$, 8 items om de normbeleving te meten (Cronbach's $\alpha = .85$), 3 items om de zelfwaarneming van de participant te meten (Cronbach's $\alpha = .85$), en tot slot 11 items om de

evaluatie van de actrice te meten (Cronbach's $\alpha = .87$). Alle vragen werden gemeten met behulp van een 5-punts Likert schaal.

Design

Binnen dit experiment werden participanten in één van de twee 'sociale vergelijking' condities ingedeeld: Deze 'sociale vergelijking' condities vormen de onafhankelijke variabele. De afhankelijke variabelen zijn de mate van opwinding, de normbeleving, de zelfwaarneming en de actrice evaluatie van de participant. Deze zijn naar verwachting afhankelijk van de 'sociale vergelijking' conditie en van het geslacht van de participant. Het betreft hier dan ook een 2 (overeenkomsten/verschillen) x 2 (man vs vrouw) design met 'sociale vergelijking' en geslacht als between-subject factoren.

Resultaten

Seksuele opwinding

Om te onderzoeken of sociale vergelijkingen van invloed zijn op de ervaren seksuele opwinding bij mannen en vrouwen, en of de geslachten hierin verschillen, is er een ANOVA uitgevoerd waarbij sociale vergelijking en het geslacht als onafhankelijke variabelen van invloed zouden moeten zijn op de ervaren opwinding die meegenomen is als afhankelijke variabele. De sociale vergelijking bleek niet bepalend te zijn voor de ervaren opwinding, $F(1, 116) = 1.45, p = .23, \eta_p^2 = .01$. Mannen en vrouwen bleken wel te verschillen in de ervaren opwinding, $F(1, 116) = 29.00, p < .01, \eta_p^2 = .20$. De film werd als meer opwindend ervaren door mannen ($M = 3.58, SD = 1.11$), dan door vrouwen ($M = 2.45, SD = 1.15$). Verder bleek er geen interactie-effect te zijn van geslacht en sociale vergelijking op de ervaren opwinding, $F(1, 116) = 2.19, p = .14, \eta_p^2 = .02$. Omdat de schaal seksuele opwinding uit twee items bestaat, is er voor gekozen om deze twee items ook los van elkaar aan dezelfde analyse te onderwerpen. Bij de vraag "Ik vond deze film opwindend" kwamen vergelijkbare resultaten

naar voren als bij de schaal¹. Voor de vraag “Ik raakte tijdens de film opgewonden” is geen hoofdeffect gevonden van sociale vergelijking, $F < 1$, *ns*. Er trad wel een hoofdeffect van geslacht op, $F(1, 116) = 19.62$, $p < .01$, $\eta_p^2 = .15$. Mannen ($M = 3.38$, $SD = 1.26$) raakten tijdens de film significant meer opgewonden dan vrouwen ($M = 2.37$, $SD = 1.23$). Naast het hoofdeffect voor geslacht is er ook een interactie-effect gevonden voor geslacht en sociale vergelijking, $F(1, 116) = 3.98$, $p = .05$, $\eta_p^2 = .03$. In figuur 2 is te zien dat dit meer specifiek betekent dat mannen significant minder opgewonden raakten toen ze geprimeed waren met verschillen ($M = 3.04$, $SD = 1.49$), dan met overeenkomsten ($M = 3.72$, $SD = 0.89$), $F(1, 116) = 3.82$, $p = .05$, $\eta_p^2 = .03$, terwijl de sociale vergelijkingen voor vrouwen geen verschil maakten, $F < 1$, *ns*.

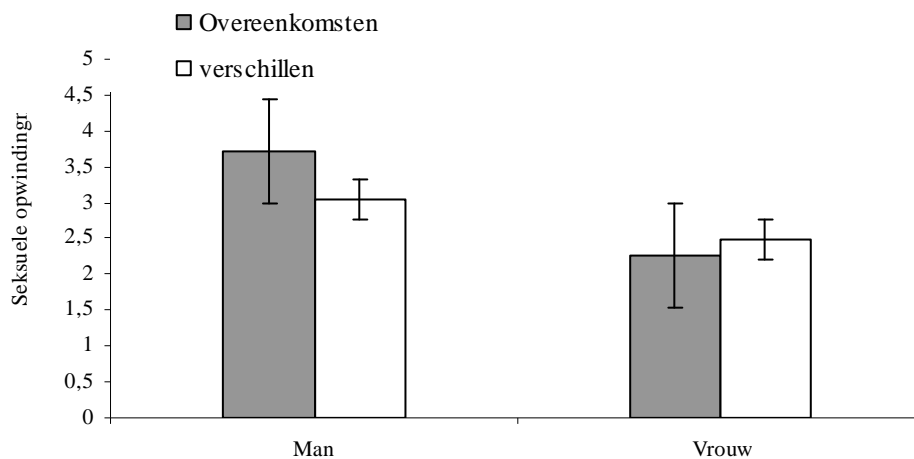

Fig.2. De gemiddelde ervaren seksuele opwinding van mannen en vrouwen na het maken van vergelijkingen (e.g., overeenkomsten, verschillen). De foutbalken geven de standaardfout van het gemiddelde aan.

¹ Geen hoofdeffect sociale vergelijking, $F(1, 116) = 1.63$, $p = .20$, $\eta_p^2 = .01$.
 Hoofdeffect geslacht, $F(1, 116) = 32.51$, $p < .01$, $\eta_p^2 = .22$.
 Geen interactie-effect, $F < 1$, *ns*.

Zelfwaarneming

Om te onderzoeken of er een effect is van sociale vergelijking op het construct zelfwaarneming bij mannen en vrouwen, is er een ANOVA uitgevoerd waarbij zelfwaarneming als afhankelijke en sociale vergelijking samen met het geslacht als onafhankelijke variabelen werden meegenomen. Het resultaat hiervan was een hoofdeffect voor geslacht, $F(1, 116) = 8.27, p < .01, \eta_p^2 = .07$. Mannen scoren hoger ($M = 3.47, SD = 0.87$) op het construct zelfwaarneming dan vrouwen ($M = 3.02, SD = 0.81$). De zelfwaarneming werd echter niet beïnvloed door de sociale vergelijkingen, $F(1, 116) = 1.18, p = .28, \eta_p^2 = .01$, en ook niet door een interactie tussen geslacht en sociale vergelijking, $F(1, 116) = 1.93, p = .17, \eta_p^2 = .02$.

Normbeleving

Om te onderzoeken of er een effect is van sociale vergelijking op de normbeleving bij mannen en vrouwen aangaande de actrice uit de film, is er een ANOVA uitgevoerd waarbij het construct normbeleving als afhankelijke variabele werd meegenomen en sociale vergelijking samen met het geslacht als onafhankelijke variabelen werden meegenomen. Het resultaat was een significant hoofdeffect voor geslacht, $F(1, 116) = 42.44, p < .01, \eta_p^2 = .27$. Mannen scoren hoger ($M = 3.04, SD = 0.83$) op het construct normbeleving dan vrouwen ($M = 2.18, SD = 0.65$). Sociale vergelijking heeft geen effect op normbeleving, $F(1, 116) = 1.98, p = .16, \eta_p^2 = .02$, maar er treedt wel een significant interactie effect van sociale vergelijking en geslacht op, $F(1, 116) = 8.58, p < .01, \eta_p^2 = .07$. Mannen vinden de film in de verschillen conditie ($M = 2.75, SD = 0.74$) significant minder volgens de norm, dan in de overeenkomsten conditie ($M = 3.32, SD = 0.84$), $F(1, 116) = 8.06, p < .01, \eta_p^2 = .07$, terwijl de normbeleving bij vrouwen niet beïnvloed wordt door de sociale vergelijking conditie, $F(1, 116) = 1.39, p = .24, \eta_p^2 = .01$.

Evaluatie actrice

Om te onderzoeken of er een effect is van sociale vergelijking op de evaluatie die mannen en vrouwen hebben over de actrice uit de film, is er een ANOVA uitgevoerd waarbij het construct evaluatie actrice als afhankelijke variabele werd meegenomen en de sociale vergelijking samen met het geslacht als onafhankelijke variabelen werden meegenomen. Het resultaat was een significant hoofdeffect voor geslacht, $F(1, 116) = 39.24, p < .01, \eta_p^2 = .25$. Mannen scoren significant hoger ($M = 3.03, SD = 0.82$) op de evaluatie die zij hebben over de actrice na het zien van de seksuele stimuli, dan vrouwen ($M = 2.25, SD = 0.56$). De sociale vergelijking heeft geen effect op de evaluatie, $F(1, 116) = 1.32, p = .25, \eta_p^2 = .01$, maar er treedt wel een significant interactie effect op voor sociale vergelijking en geslacht, $F(1, 116) = 5.17, p = .03, \eta_p^2 = .04$. Mannen evalueren de actrice positiever in de overeenkomsten conditie ($M = 3.24, SD = 0.79$) dan in de verschillen conditie ($M = 2.82, SD = 0.81$), $F(1, 116) = 5.02, p = .03, \eta_p^2 = .04$, terwijl de actrice evaluatie bij vrouwen niet beïnvloed wordt door de sociale vergelijking conditie, $F < 1, ns$.

Discussie

De verwachting dat de ervaren seksuele opwindning mede tot stand komt door sociale vergelijkingen is deels uitgekomen. Meer specifiek lieten de resultaten zien dat er voor de vrouwen geen effecten zijn gevonden, maar dat er voor de mannen wel effecten zijn gevonden. Dus voor wat de mannen betreft is de verwachting aanvaardbaar. Voor vrouwen komt het resultaat niet overeen met de verwachtingen en de literatuur over de werking van deze sociale vergelijkingen (Mussweiler, 2001, 2003). De resultaten laten zien dat vrouwen behoorlijk stoïcijns zijn in het zelfoordeel (e.g., seksuele opwindning) wat zij hebben na het zien van seksuele stimuli, wat steeds een negatief oordeel is. Dit resultaat is echter wel consistent met wat de literatuur daarover benoemd, namelijk dat vrouwen ervaren seksuele opwindning in mindere mate daadwerkelijk rapporteren (Suschinsky e.a., 2009). Voor de rest

van de gemeten constructen (e.g., normbeleving, zelfwaarneming, actrice evaluatie) is een vergelijkbaar patroon gevonden bij vrouwen. Deze resultaten suggereren dat vrouwen steeds contrasteren met mogelijk de actrice uit de pornografische seksfilm. Hierdoor is het oordeel over de actrice, maar ook het zelfoordeel (e.g., zelfwaarneming, seksuele opwinding) vaak negatief (Mussweiler, 2003). Wellicht heeft het iets te maken met de extremititeit van de pornografische seksfilm, de expliciete weergave van de seksuele handelingen of het gedrag van de actrice. De extremititeit van de persoon waarmee men zich vergelijkt, kan er voor zorgen dat mensen altijd contrasteren deze persoon waardoor het zelfoordeel ook altijd positief of altijd negatief zal zijn (Smeesters & Mandel, 2006). Mogelijk is deze persoon bij de vrouwen uit huidig experiment de actrice geweest omdat deze veelvuldig in beeld is en bepaalde handelingen verricht die niet in overeenstemming zijn met normen die van kracht zijn onder vrouwen. Normen zoals dat vrouwen zich niet in horen te laten met *casual sex* (Gazzaniga & Heatherton, 2005; Mens & Vanwesenbeeck, 2004), of dat voordat er overgegaan wordt op seks, er wel een liefdesband moet bestaan tussen de man en de vrouw.

Voor mannen zijn de verwachtingen wel uitgekomen. Dit houdt in dat het oordeel voor wat de ervaren seksuele opwinding betreft mede tot stand komt door sociale vergelijkingen. Daarbij is aangetoond dat mannen die naar verschillen hadden gekeken de pornografische seksfilm als minder opwindend ervoeren. Deze bevindingen zijn consistent met wat de literatuur daarover benoemd, namelijk dat het zelfoordeel tot stand komt door sociale vergelijkingen (Mussweiler, 2001, 2003). Voor wat betreft de rest van de gebruikte constructen hebben sociale vergelijkingen geen effect op de zelfwaarneming van mannen, al ligt de zelfwaarneming van mannen consistent hoger dan bij de vrouwen. Dit houdt in dat de resultaten uit huidig experiment suggereren dat mannen een positief zelfoordeel vellen, ook na het zien van verschillen. De normbeleving van mannen lijkt wel mede tot stand te komen door sociale vergelijkingen, wat dus eenzelfde patroon als bij seksuele opwinding is. Blijkbaar

vinden mannen de actrice minder volgens de norm wanneer ‘verschillen’ actief zijn in het geheugen. De actrice wordt door de mannen positiever beoordeeld dan door de vrouwen. Dit oordeel komt echter niet tot stand door sociale vergelijkingen. Samenvattend kan gesteld worden dat sociale vergelijkingen een rol spelen bij de ervaren seksuele opwinding van mannen terwijl het effect hiervan bij vrouwen uit blijft. Dit resultaat lijkt te suggereren dat de gebruikte manipulatie van Mussweiler (2001, 2003) wel gewerkt heeft. Mogelijk is er bij vrouwen een ander psychologisch proces van kracht waardoor zij immuun lijken voor deze manipulatie. Daarom wordt er in huidig onderzoek een derde experiment uitgevoerd waarin getracht wordt te onderzoeken of dit psychologische proces de extremiteit van de seksuele stimulus inhoud.

Experiment 3

Voor wat betreft de vrouwen uit de voorgaande experimenten geldt dat ze hoe dan ook negatief reageren op de pornografische seksfilm, en op slechts één vraag positief reageren op de romantische seksfilm. Met deze vraag werd gemeten hoe aantrekkelijk de participanten de actrice vonden. Een verklaring voor dit resultaat zit mogelijk in de extremiteit van het object waarmee vergeleken wordt (Mussweiler, 2001, 2003; Smeesters & Mandel, 2006). Huidig experiment onderzoekt of het effect van de manipulatie van de richting van sociale vergelijkingen wel van kracht zal zijn wanneer vrouwen naar een romantische seksfilm hebben gekeken. Daarbij wordt voor de verandering van de richting van sociale vergelijkingen dezelfde manipulatie gebruikt als in experiment 2. Voor het stimuleren van seksuele opwinding worden de romantische seksfilm uit experiment 1 en de pornografische seksfilm uit experiment 2 gebruikt. Mogelijk wordt de extreme factor uit de pornografische seksfilm gevormd door de actrice. Deze zorgt er voor dat de consequentie van de vergelijking (e.g., contrasteren, assimileren) altijd dezelfde richting uitgaat. Dit lijkt te suggereren dat er bij de vrouwen uit de voorgaande experimenten een dergelijk proces van kracht geweest is

waardoor zij steeds contrasteren met de actrice uit de pornografische seksfilm, en mogelijk zouden assimileren met de actrice uit de romantische film. Om meer eenduidigheid te vinden in deze suggesties wordt er in experiment 3 nagegaan of vrouwen de romantische film opwindend vinden en of deze opwindendheid mede tot stand komt door sociale vergelijkingen. De verwachting is dat de werking van sociale vergelijkingen wel van kracht is bij de vrouwen die de romantische film hebben gezien, waarbij de vrouwen die eerst naar overeenkomsten hebben gekeken deze als opwindender zullen ervaren. Ook wordt verwacht dat vrouwen die eerst naar overeenkomsten hebben gekeken de film meer volgens de norm zullen bevinden, de actrice als positiever beoordelen en zichzelf positiever waarnemen, dan de vrouwen die naar verschillen hebben gekeken of naar de pornografische seksfilm hebben gekeken. Dit omdat de seksuele cues waar vrouwen zo negatief op reageren bij de pornografische film meer in nuance zullen zijn bij de romantische seksfilm, maar ook doordat bepaalde seksuele handelingen minder expliciet in beeld worden gebracht. Omdat voor mannen de resultaten consistent lijken met de literatuur, en omdat de vraagstelling binnen dit experiment geconcentreerd is op vrouwen doen er aan dit experiment geen mannen mee.

Methoden

Participanten

Er hebben 114 vrouwen deelgenomen aan dit experiment. Hiervoor gelden dezelfde voorwaarden als bij de participanten uit experiment 1 en 2.

Stimuli, procedure & vragenlijst

In dit experiment werden dezelfde stimuli gebruikt als in experiment 2 om sociale vergelijkingen te primen (e.g., ugly pics). Omdat huidig experiment wil onderzoeken of de werking van sociale vergelijkingen van kracht is bij vrouwen na het zien van een minder extreme seksuele stimulus, gebruikt huidig experiment naast de seksuele stimulus uit experiment 2, de seksuele stimulus die gebruikt is in experiment 1. Deze bestaat uit een

gedeelte van een romantische seksfilm. In deze romantische film zitten seksueel expliciete beelden verwerkt waarbij te zien is hoe een heteroseksueel stel de liefde bedrijft. Deze film onderscheidt zich van de pornografische seksfilm uit experiment 2 doordat deze geen beelden geeft van ontblote genitaliën of de copulatie hiervan. Verder wordt duidelijk dat het stel in de romantische film een liefdesrelatie met elkaar heeft. De procedure was hetzelfde als in experiment 2 met als enige toevoeging dat er een deel van de groep vrouwen werd blootgesteld aan een romantische seksfilm. Vooraf aan de seksfilm was dezelfde procedure van kracht als die van experiment 2 waarbij er op twee momenten om instemming met het zien van de film werd gevraagd. Na afloop van de film werd dezelfde vragenlijst als uit experiment 2 gebruikt om de constructen seksuele opwinding, normbeleving, zelfevaluatie en actrice evaluatie te meten bij de participanten.

Design

Binnen dit experiment werden participanten bij één van de twee soorten films en één van de twee ‘sociale vergelijking’ condities ingedeeld. Deze sociale vergelijking condities en de films vormden de onafhankelijke variabelen. De afhankelijke variabelen zijn de mate van opwinding, de normbeleving, de zelfwaarneming en de actrice evaluatie van de participant. Deze zijn naar verwachting afhankelijk van de sociale vergelijking en het soort film. Het betreft hier dan ook een 2(romantische seksfilm vs pornografische seksfilm) x 2(overeenkomsten/verschillen) design met sociale vergelijking en het soort film als between-subject factoren.

Resultaten

Om te onderzoeken of de condities effect hebben op de seksuele opwinding, normbeleving, zelfwaarneming en actrice evaluatie bij de participanten is er voor alle schalen een ANOVA uitgevoerd waarin de genoemde schalen als afhankelijke variabele en het ‘soort

film' en 'sociale vergelijkingen' (overeenkomsten vs verschillen) als onafhankelijke variabelen werden meegenomen.

Seksuele opwindning

Het soort film bleek niet bepalend te zijn voor de seksuele opwindning, $F(1, 110) = 1.19, p > .05, \eta_p^2 = .01$, net als de condities $F < 1, ns$. Omdat de schaal seksuele opwindning uit twee items bestaat is er voor gekozen om deze twee items los van elkaar aan dezelfde analyse te onderwerpen. Voor de vraag "ik raakte tijdens de film opgewonden" kwamen er vergelijkbare resultaten² naar voren als bij de schaal. Voor de vraag "ik vond de film opwindend" bleek er een hoofdeffect aanwezig te zijn voor het soort film, $F(1, 110) = 5.87, p < .05, \eta_p^2 = .05$. Dit hoofdeffect lijkt parallel te zijn met het resultaat uit experiment 1 waar de vrouwen deze actrice als aantrekkelijker beoordelen. Bij huidig experiment houdt dit resultaat in dat vrouwen die de romantische seksfilm gezien hadden, deze meer opwindend vonden ($M = 3.11, SD = 1.19$) dan de vrouwen die de pornografische seksfilm gezien hadden ($M = 2.54, SD = 1.24$), ongeacht in welke sociale vergelijking conditie zij zaten $F < 1, ns$.

Normbeleving

Sociale vergelijkingen bleken een significant hoofdeffect te hebben op de normbeleving, $F(1, 110) = 4.89, p < .05, \eta_p^2 = .04$. Dit resultaat betekent dat vrouwen uit de verschillen conditie ($M = 2.68, SD = 0.87$) de seksuele stimulus meer volgens de norm vonden dan vrouwen uit de overeenkomsten conditie ($M = 2.40, SD = 0.78$). Ook het soort film bleek van invloed te zijn op de normbeleving van de participanten, $F(1, 110) = 50.87, p < .01, \eta_p^2 = .32$, waarbij vrouwen die de romantische seksfilm gezien hadden deze meer volgens de norm vonden ($M = 3.11, SD = 0.78$) dan vrouwen die de pornografische seksfilm hadden

---

² Geen hoofdeffecten voor het soort film en voor de sociale vergelijking en geen interactie-effect tussen sociale vergelijking en het soort film, $F < 1, ns$.

gezien ($M = 2.18$, $SD = 0.65$). Er is geen interactie gevonden tussen de sociale vergelijkingen en het soort film, $F < 1$, *ns*.

Zelfwaarneming

Voor de schaal zelfwaarneming zijn er geen significante hoofdeffecten of interactie-effecten gevonden, $F < 1$, *ns*.

Actrice evaluatie

Er bleek geen effect te zijn van sociale vergelijkingen op de evaluatie die participanten hebben over de actrice, $F(1, 110) = 1.42$, $p = .24$, $\eta_p^2 = .01$. Het soort film bleek wel een effect te hebben op de evaluatie die participanten hadden over de actrice, $F(1, 110) = 39.98$, $p < .01$, $\eta_p^2 = .28$, waarbij de participanten na het zien van de romantische seksfilm ($M = 3.00$, $SD = 0.68$) de actrice positiever evalueerden dan na het zien van de pornografische seksfilm ($M = 2.25$, $SD = 0.56$). Tot slot zijn er geen interactie effecten gevonden, $F < 1$, *ns*.

Discussie

De verwachting over het effect van sociale vergelijkingen op de seksuele opwinding was dat vrouwen de romantische seksfilm meer opwindend zouden vinden na het zoeken van overeenkomsten. Deze verwachting is niet uitgekomen. Deze bevindingen zijn dan ook niet in lijn met wat de literatuur daarover suggereert (Mussweiler, 2001, 2003; Smeesters & Mandel, 2006). De literatuur benoemt namelijk dat een afname van extremiteit aan een stimulus de sterke richting van de sociale vergelijking doet afnemen. Wel bevonden de vrouwen de romantische seksfilm opwindender dan de pornografische seksfilm. Dit lijkt op het gevonden patroon in experiment 1. Een verklaring voor deze bevinding kan mogelijk gevonden worden in het soort actrice. De actrice uit de pornografische seksfilm is een onbekende, terwijl de actrice uit de romantische seksfilm, een bekende Hollywood actrice is. Mogelijk vinden vrouwen deze film daardoor opwindend. Een andere verklaring kan

gevonden worden in het feit dat de motivatie van de actrice uit de romantische seksfilm om de liefde te bedrijven suggereert dat ze dat doet om het gevoel van intimiteit te waarborgen/bevredigen. De laatst genoemde verklaring is in lijn met wat de literatuur daar over benoemd. Namelijk dat vrouwen minder gebruik maken van porno doordat ze een andere motivatie hebben (Mens & Vanwesenbeeck, 2005).

In eerste instantie leek het soort film niets uit te maken voor vrouwen. Maar toen de twee vragen uit de schaal die seksuele opwinding meet uit elkaar werden gehaald en onafhankelijk van elkaar werden meegenomen in de analyses bleek dat de romantische film wel degelijk als opwindender bevonden werd dan de pornografische seksfilm. Dit terwijl de samenhang tussen beide vragen hoog is. Meer specifiek hield dit in dat vrouwen bij de vraag over de opwindendheid van het filmpje de romantische film wel opwindender vonden dan de pornografische seksfilm, terwijl dit verschil bij de vraag of ze opgewonden raakten wegbleef. Dit resultaat lijkt te suggereren dat de vrouwen die de romantische film hebben gezien wel aangeven de seksuele stimulus opwindend te vinden, maar niet dat ze daar ook opgewonden van raken. Deze suggestie lijkt deels consistent te zijn met de besproken literatuur waar wordt verondersteld dat vrouwen de ervaren seksuele opwinding niet rapporteren (Suschinsky e.a., 2009). Voor wat betreft de zelfwaarneming bij de participanten na het zien van de seksfilm zijn er geen effecten gevonden. Blijkbaar maakt het niet uit naar welke film vrouwen kijken en of ze vooraf aan de film naar verschillen of overeenkomsten hebben gekeken, ze blijven op een zelfde manier naar zichzelf kijken. Dit resultaat is niet consistent met de effecten die gevonden zijn bij het construct seksuele opwinding, wat toch ook een vorm van zelfwaarneming zou moeten zijn. Verder blijkt dit resultaat ook niet in lijn te zijn met wat de literatuur benoemd, namelijk dat het zelfoordeel, ofwel zelfwaarneming, beïnvloedbaar is door sociale vergelijkingen en extremiteit (Mussweiler, 2003; Smeesters & Mandel, 2006). Verder laten de resultaten voor wat betreft de waarneming die de participanten hebben over

de actrice een inconsistent resultaat zien met de verwachtingen en literatuur (Mussweiler, 2003; Smeesters & Mandel, 2006), namelijk dat sociale vergelijkingen geen rol spelen bij het vormen van een oordeel over de actrice. Wel valt de actrice uit de romantische seksfilm duidelijk meer in de smaak bij de vrouwen dan de actrice uit de pornografische seksfilm. Tot slot vinden vrouwen die de romantische film hebben gezien de film meer volgens de norm dan vrouwen die de pornografische seksfilm hebben gezien. Dit resultaat is in lijn met de verwachtingen. Net als dat het effect van sociale vergelijkingen ook van kracht was voor wat de normbeleving betreft. Dit betekent dat het kijken naar verschillen of overeenkomsten verschil uitmaakte voor alle vrouwen die gekeken hadden naar seksuele stimuli waarbij vrouwen die naar verschillen hadden gezocht de film meer volgens de norm bevonden. Dit laatste is een opmerkelijk resultaat gezien huidig onderzoek dit resultaat juist verwachtte bij vrouwen die naar overeenkomsten hadden gezocht. Zeker bij de vrouwen die een romantische seksfilm hadden bekeken. In de algemene discussie zal een verklaring worden besproken voor dit onverwachte resultaat.

Algemene discussie

Dat mannen en vrouwen op het gebied van seksualiteit op diverse terreinen verschillen is een populair besproken onderwerp binnen de wetenschap. Huidig onderzoek maakte hierin een toespitsing op de ervaren seksuele opwinding na het zien van een pornografische seksfilm. Deze interesse werd geïnspireerd door onderzoeken die aantoonde dat mannen en vrouwen qua ervaren fysiologische seksuele opwinding niet van elkaar verschillen, terwijl er bij vrouwen discrepantie is tussen fysiologische en psychologische maten om deze opwinding te meten (Suschinsky e.a., 2009). Deze bevinding was voor huidig onderzoek een aanleiding om na te gaan hoe mannen en vrouwen op dergelijke psychologische maten dichterbij elkaar zouden kunnen komen, ofwel waardoor dit verschil veroorzaakt wordt. Daarbij werd verwacht dat een zelfoordeel als ervaren seksuele opwinding mogelijk tot stand komt door sociale

vergelijkingen. Huidig onderzoek toonde met behulp van 3 experimenten aan dat mannen qua psychologisch oordeel meer op vrouwen gaan lijken zodra ze voorafgaand aan het zien van een pornografische seksfilm naar verschillen hebben gezocht. Het psychologisch oordeel van mannen is dat ze de film minder opwindend en volgens de norm vonden. Voor vrouwen zijn er geen duidende resultaten gevonden, maar wel resultaten die suggereren dat de normbeleving van vrouwen een rol lijkt te spelen bij de ervaren seksuele opwinding die vrouwen psychologisch rapporteren na het zien van een pornografische seksfilm, en dat het soort seksfilm ook bepalend is voor de ervaren opwinding.

Als eerste was het interessant om na te gaan of de seksuele context van een seksfilm voor beide geslachten bepalend is voor het uiteindelijke oordeel over een actrice binnen dergelijke films. Dit oordeel betrof de aantrekkelijkheid die werd toegekend aan de actrice. In experiment 1 is aangetoond dat mannen en vrouwen in mindere mate van elkaar verschillen wanneer zij een actrice zonder seksuele context op een afbeelding zien. Zodra de actrice met seksuele context in een pornografische seksfilm te zien is, beoordelen mannen haar als aantrekkelijker dan vrouwen. Meer specifiek was deze bevinding alleen van kracht bij de pornografische seksfilm actrice. De romantische seksfilm actrice werd steeds als even aantrekkelijk beoordeeld door beide geslachten. Deze bevinding is consistent met de verwachting uit het huidige onderzoek, dat mannen een actrice binnen een seksuele context als aantrekkelijker zullen beoordelen dan in een niet seksuele context. Huidig onderzoek heeft zich voor wat de verwachtingen betreft laten inspireren door diverse onderzoeken die betrekking hebben op gedrag van mannen met betrekking tot seksuele stimuli (Albright, 2008; Bjorklund & Kipp, 1996). Een verklaring voor dit patroon kan gevonden worden in de aard van de man, namelijk dat mannen sneller gewend zijn aan seksueel materiaal zoals pornografie, dat het van mannen geaccepteerd is om zich in te laten met dergelijk seksueel materiaal, en doordat mannen ook consistent blijven in dat patroon (Baumeister e.a., 2001;

Bjorklund & Kipp, 1996; Chivers, 2005). Vrouwen laten echter een inconsistent patroon met de verwachtingen zien. De verwachting was dat vrouwen de actrice buiten de seksuele context als aantrekkelijker zouden beoordelen dan in deze context. Omdat volgens de verwachting deze seksuele cues bepalend zouden zijn voor dit oordeel (Gazzaniga & Heatherton, 2005). Vrouwen hadden echter nooit een voorkeur voor de pornografische seksfilm actrice, of ze nu op een foto of in een film te zien was, ze werd door de vrouwen altijd als onaantrekkelijk beoordeeld. Een verklaring voor dit patroon is echter moeilijk aan te wijzen, gezien deze gebaseerd is op slechts één vraag.

Naast een oordeel over een ‘ander’, zoals er in experiment 1 deels werd aangetoond, lag de interesse van huidig onderzoek ook bij het ‘zelfoordeel’ in de vorm van ervaren seksuele opwinding door participanten na het zien van een pornografische seksfilm, en of dergelijke zelfoordelen dan ook mede tot stand komen door sociale vergelijkingen (Mussweiler, 2001, 2003). Daarom zijn er in een tweede experiment naast het oordeel over de actrice ook zelfoordelen gemeten na het zien van de pornografische seksfilm. Tegelijkertijd werd er onderzocht welke rol sociale vergelijkingen daarin spelen. Ook werd er stilgestaan bij de vraag of sociale vergelijkingen een rol spelen in de normbeleving van beide geslachten. Het zelfoordeel bestond ondermeer uit de ervaren seksuele opwinding en of opwindendheid van de pornografische seksfilm. Experiment 2 toont daarin aan dat mannen minder opgewonden raakten toen ze voorafgaand aan de pornografische seksfilm gezocht hadden naar verschillen. Hetzelfde patroon geldt voor normbeleving. Blijkbaar vinden mannen die vooraf naar verschillen hebben gezocht de pornografische seksfilm minder volgens de norm, en minder opwindend. Hetzelfde patroon werd gevonden bij het oordeel over de actrice. Louter de zelfwaarneming van mannen lijkt onschendbaar door sociale vergelijkingen, omdat deze consistent positief lijkt te zijn, ongeacht of er vooraf aan de pornografische seksfilm naar overeenkomsten of verschillen is gezocht. Opmerkelijk daaraan is dat dit resultaat suggereert

dat mannen zichzelf blijkbaar als sexy, aantrekkelijk en opwindend blijven zien, ook als ze contrastief in reactie zijn qua ervaren seksuele opwinding, normbeleving en de evaluatie van de actrice. Mogelijk worden deze positieve associaties die mannen met zichzelf hebben verklaard door een algemeen positief affect dat bij mannen doorgaans wordt geobserveerd (Albright, 2008). Een ander opmerkelijk punt dat naar voren kwam bij experiment 2 is dat qua seksuele opwinding de resultaten alleen van kracht zijn bij de vraag “ik raakte tijdens deze film opgewonden” en niet bij de vraag “ik vond de film opwindend”. Wellicht rapporteren mannen daadwerkelijk naar een fysiologische vorm van opwinding, die al dan niet aanwezig was tijdens de film als gevolg van de vergelijkingen bij de eerst genoemde vraag, en vinden ze de film ongeacht een al dan niet ervaren fysiologische reactie opwindend. Deze verklaring is in ieder geval in lijn met wat de literatuur daarover benoemd, namelijk dat mannen geen tot weinig discrepantie laten zien in ervaren opwinding tussen de fysiologische maat en de psychologische maat (Suschinsky e.a., 2009). Tevens vinden mannen ongeacht een al dan niet ervaren fysiologische vorm van opwinding de film opwindend. Voor wat betreft het zoeken naar overeenkomsten voorafgaand aan de pornografische seksfilm zijn er wederom consistente resultaten gevonden met de gestelde hypothesen, namelijk dat mannen de film dan opwindend vinden (Mussweiler, 2001, 2003; Suschinsky e.a., 2009).

Voor vrouwen geldt hetzelfde als wat experiment 1 lijkt te suggereren, namelijk dat ze net als de aantrekkelijkheid van de actrice de pornografische seksfilm nooit opwindend lijken te vinden. De invloed van sociale vergelijkingen lijkt niet van kracht geweest te zijn bij vrouwen. Een verklaring hiervoor kan gevonden worden in de aard van de vrouw (Bjorklund & Kipp, 1996). Deze aard stamt uit evolutionaire principes en is erg stroef in verandering over tijd. Op psychologisch terrein kan een verklaring zitten in de extremiteit van de film, de actrice, of de handelingen die de actrice verricht. Mogelijk staan deze zo ver weg van vrouwen dat ze hoe dan ook contrasteren. Mussweiler (2003) geeft daarop als aanvulling dat

wanneer een bepaald object extreem is dat deze extremititeit bepalend kan zijn voor de richting van sociale vergelijkingen. Het zelfoordeel qua ervaren seksuele opwinding bij de vrouwen uit huidig onderzoek lijkt altijd contrastief te zijn. Mogelijk heeft het te maken met de extremititeit van het gedrag of het uiterlijk van de actrice uit de film (Smeesters & Mandel, 2006).

Om deze reden werd er een derde experiment uitgevoerd waarin vrouwen die naar een romantische seksfilm hadden gekeken, vergeleken werden met de vrouwen die naar een pornografische seksfilm hadden gekeken. Omdat de vrouwen uit experiment 1 diezelfde romantische film hadden gezien en de actrice daarin als aantrekkelijk beoordeelden, werd op basis van die resultaten verwacht dat de vrouwen bij voorbaat de film als opwindend zouden ervaren, en deze daarbij ook meer volgens de norm zouden vinden, de actrice als positiever zouden beoordelen en zichzelf ook als positiever zouden waarnemen. Deze verwachting is deels uitgekomen, wat wil zeggen dat vrouwen die naar de romantische seksfilm hadden gekeken de actrice positiever beoordeelden, en de film opwindend en volgens de norm vonden. Sociale vergelijkingen hebben alleen een rol gespeeld bij de normvorming van vrouwen na het zien van de romantische film. Opmerkelijk daaraan is dat de richting van deze vergelijkingen tegenstrijdig lijkt met wat er verwacht werd: na het zien van verschillen vonden vrouwen de film meer volgens de normen, terwijl dit effect juist verwacht werd bij vrouwen die vooraf aan de film naar overeenkomsten hadden gezocht. Mogelijk zijn vrouwen na het zien van verschillen in staat zich dusdanig los te koppelen van de vrouw uit de film dat ze daardoor wel vinden dat het volgens de norm is. Er zijn situaties denkbaar waarin vrouwen vergelijkbaar seksueel gedrag van vrouwen wel acceptabel lijken te vinden. Een voorbeeld hiervan is de algemene acceptatie van prostitutie onder vrouwen. De meeste vrouwen lijken daar geen negatief oordeel over te hebben en zijn best in staat dergelijke vrouwen aantrekkelijk te noemen. Dit kan verklaard worden doordat vrouwen mogelijk in staat zijn in

te zien dat dergelijke vrouwen dermate verschillen van zichzelf dat ze in elk opzicht buiten de normgroep vallen. Wellicht is er sprake geweest van een vergelijkbaar proces bij de vrouwen die eerst naar verschillen hadden gezocht. De activering van verschillen maakt vrouwen mogelijk in staat zichzelf totaal los te koppelen van de actrice, en haar als iemand buiten de normgroep te zien. Hoewel het vertoonde gedrag dan nog steeds niet past bij iemand binnen de normgroep, kan het wel als passend gedrag gezien worden voor iemand buiten de normgroep. Dit verklaart mogelijk waarom de vrouwen de actrice meer volgens de norm bevonden in de verschillen condities. Dit zijn alternatieve verklaringen voor de tegenstrijdige bevindingen uit huidig onderzoek waarvan het mogelijk interessant is om deze nader te onderzoeken.

De resultaten lijken te suggereren dat vrouwen de romantische seksfilm opwindend vinden. Daarbij is er wel een onderscheid geobserveerd tussen de ervaren opwindning tijdens de film en de opwindendheid die vrouwen toekenden aan de film. Mogelijk refereren vrouwen bij de vraag: 'ik raakte tijdens de film opgewonden' daadwerkelijk naar een fysiologische ervaring waardoor er meer variatie ontstond in de antwoorden die vrouwen gaven op deze vraag. Deze verklaring is consistent met wat eerder onderzoek aantoonde, namelijk dat vrouwen bij het maken van een psychologische rapportage van de ervaren opwindning meer fluctueren dan mannen (Suschinsky e.a., 2009). Opmerkelijk is dat vrouwen ongeacht of ze vooraf naar verschillen of overeenkomsten hebben gekeken en ongeacht het soort film waarnaar ze hebben gekeken op eenzelfde manier naar zichzelf blijven kijken. Deze uitkomst is tegenstrijdig met de verwachtingen uit dit onderzoek, namelijk dat bij dit construct wel effecten aanwezig zouden moeten zijn bij de vrouwen die naar een romantische seksfilm hadden gekeken (Mussweiler, 2001; 2003; Smeesters & Mandel, 2006). De actrice uit de romantische seksfilm wordt wel als positief beoordeeld. Dit oordeel lijkt ook geheel los te staan van sociale vergelijkingen.

Concluderend kan gesteld worden dat er wel sekseverschillen optreden als gevolg van sociale vergelijkingen in ervaren seksuele opwinding. Mannen lijken de pornografische seksfilm minder opwindend te vinden wanneer ze naar verschillen hebben gezocht voordat ze naar de film hadden gekeken. Als aanvulling hierop kan gesteld worden dat eenzelfde patroon van kracht was voor wat de normbeleving en evaluatie over de actrice betreft. Deze resultaten zijn consistent met de verwachtingen die huidig onderzoek had en kunnen verklaard worden door de confrontatie met het aantal verschillen die er waren tussen de participant en de acteur uit de film. Dit patroon wordt immers ook onderbouwd door het model van sociale vergelijkingen (Mussweiler, 2003). Voor vrouwen lijkt het niet uit te maken of er vergelijkingen geactiveerd waren en daarom kan ook gesteld worden dat specifiek voor vrouwen de verwachtingen niet zijn uitgekomen. Dit lijkt deels in lijn met wat de literatuur daarover benoemd, namelijk dat vrouwen in mindere mate geneigd zijn aan te geven een seksuele stimuli opwindend te vinden (Suschinsky e.a., 2009), maar tegenstrijdig met de onderzoeken die benoemen dat sociale vergelijkingen van invloed zijn op het zelfoordeel van mensen (Mussweiler, 2001, 2003). Wel lijken de resultaten te suggereren dat de activering van vergelijkingen bepalend is voor de normbeleving van vrouwen. Vrouwen die eerst naar verschillen hadden gezocht vonden de actrice uit de romantische seksfilm meer acceptabel. Mogelijk omdat vrouwen door de activering van verschillen de actrice als totaal ander soort vrouw gaan zien waardoor het veiliger is om een waardeoordeel over de actrice of haar gedrag te geven. Deze uitspraak is een suggestie die tijdens huidig onderzoek ontstaan is, waarvan het de moeite waard is deze nader te onderzoeken.

Referenties

- Albright, J. M. (2008). Sex in america online: An exploration of sex, marital status, and sexual identity in internet sex seeking and its impacts. *The Journal of Sex Research*, 45, 175-186.
- Baumeister, R. F. (2004). Gender and erotic plasticity: Sociocultural influences on the sex drive. *Sexual and Relationship Therapy*, 19, 133-139.
- Baumeister, R. F., Catanese, K. R., & Vohs, K. D. (2001). Is there a gender difference in strength of sex drive? Theoretical views, conceptual distinctions, and a review of relevant evidence. *Personality and Social Psychology Review*, 5, 242-273.
- Bjorklund, D. F., & Kipp, K. (1996). Parental investment theory and gender differences in the evolution of inhibition mechanisms. *Psychological Bulletin*, 120, 163-188.
- Buss, D. M. (1994). *The evolution of desire*. Basic Books: New York.
- Chivers, M. L. (2005). A brief review and discussion of sex differences in the specificity of sexual arousal. *Sexual and Relationship Therapy*, 20, 377-390.
- Gazzaniga, M. S., & Heatherton, T. F. (2005). *Psychological science: Mind, brain, and behavior* (2nd ed.). New York: W.W. Norton.
- Laan, E., Everaerd, W., & Evers, A. (1995). Assessment of female sexual arousal: Response specificity and construct validity. *Psychophysiology*, 32, 476-485.
- McKee, A. (2005). The objectification of women in mainstream porn videos in Australia. *The Journal of Sex Research*, 42, 277-290.
- Murnen, S. K., & Stockton, M. (1997). Gender and self-reported sexual arousal in response to sexual stimuli: A meta-analytic review. *Sex Roles*, 37, 135-153.
- Mussweiler, T. (2003). Comparison processes in social judgment: Mechanisms and consequences. *Psychological Review*, 110, 472-489.
- Mussweiler, T. (2001). 'Seek and ye shall find': Antecedents of assimilation and contrast in

social comparison. *European Journal of Social Psychology*, 31, 499-509.

Oliver, M. B., & Hyde, J. S. (1993). Gender differences in sexuality: A meta-analysis.

Psychological Bulletin, 114, 29-51.

Smeesters, D., & Mandel, N. (2006). Positive and negative media image effects on the self.

Journal of Consumer Research, 32, 576-582.

Suschinsky, K. D., Lalumière M. L., & Chivers, M. L. (2009). Sex differences in patterns of

genital sexual arousal: Measurement artifacts or true phenomena? *Archives of Sexual Behavior*, 38, 559-573.

Vanwesenbeeck, I. (2009). Doing gender in sex and sex research. *Archives of Sexual*

Behavior, 38, 883-898.

Van Mens, L., & Vanwesenbeeck, I. (2004). Seks en commercie. In L. Gijs, W. Gianotten, I.

Vanwesenbeeck, & P. Weijenborg (Eds.), *Seksuologie* (Vol. 1, pp. 209-227). Houten:

Bohn Stafleu van Loghum.

Appendix A: Vragenlijst.

De vragenlijst die gebruikt is in experiment 1 en 2 voor het meten van seksuele opwinding, normbeleving, zelfwaarneming en de evaluatie van de actrice. De participanten kregen de opdracht om aan te geven in welke mate ze het eens waren met de stellingen op een schaal van 1 tot 5.

Seksuele opwinding

Het filmpje was opwindend

Ik raakte tijdens het filmpje opgewonden

Normbeleving

Ik had graag nog langer naar het filmpje gekeken

Ik vond dit filmpje eigenlijk niet kunnen

Ik vind dat het gedrag van de actrice is zoals die van de meeste vrouwen

Dit filmpje gaat tegen mijn normen en waarden in

Ik vind het gedrag van de actrice uit het filmpje zoals het hoort

Ik vind dat deze actrice een beeld geeft van hoe een vrouw zou moeten zijn

Ik vind dat deze actrice een realistisch beeld geeft van hoe de vrouw is

Ik vind het gedrag van de actrice uit het filmpje correct

Zelfwaarneming

Ik ervaar mezelf als een sexy persoon

Ik vind mezelf aantrekkelijk

Ik vind mezelf opwindend

Ik vind mijn eigen gedrag vrouwelijk

Actrice evaluaite

Ik heb vriendinnen met hetzelfde uiterlijk als de actrice uit het filmpje

Ik vind de actrice uit het filmpje vrouwelijk

Ik vind het gedrag van de actrice uit het filmpje vrouwelijk

Ik vind de actrice uit het filmpje aantrekkelijk

ik vind de vrouw uit het filmpje qua uiterlijk hetzelfde als de meeste vrouwen

Ik heb vriendinnen die lijken op de actrice uit het filmpje

Ik vind het uiterlijk van de actrice uit het filmpje vrouwelijk

Ik heb vriendinnen die hetzelfde gedrag vertonen als de actrice uit het filmpje

Ik zou vriendinnen kunnen worden met de actrice uit het filmpje

Ik heb mensen in mijn vrienden- en kennissenkring die zijn zoals de actrice uit het filmpje

Ik zou graag willen ruilen met deze actrice uit het filmpje